

# مُشَاطِقَاتُ

در سعادت باب عالی جاده-سند  
اداره مخصوصه  
محل اداره :

افشار :  
مسکونه موافق آثار جدید مع المقتضیه  
قبول اولنور  
درج ابدلین آثار اعاده ارتخار

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث هفته لاق رساله در

در سعادت نسخه سی ۵۰ پاره در

مؤسسه ملی : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

فیرلادن مقوا بورو ابله کوندریلیرسه سنوی  
۲۰ غروش فضله آلنیر

تاریخ تأسیسی :  
۱۱ محوز ۳۲۴

| سنه لکی | القی آیانی | درسه دتده      |
|---------|------------|----------------|
| ۶۰      | ۳۰         | ولا یاتده      |
| ۸۰      | ۴۰         | مملک اجنبیه ده |
| ۸۰      | ۴۰         |                |

در سعادت پسته ابله کوندریلیرسه ولایات بدلی اخذ اولنور.

مأل آیت جلیله : استطاعتکمر مرتبه سنده ، الله ذوالجلالدين اتقا ایدیکز . یعنی وسعکمر یتدیکی قدر ، اوامرینه اتباع ونواهیسندن مجانبت ایلکیز ! مأل حدیث نبوی : سزہ بر شی امر ایدر ایسم ، استطاعتکمر مرتبه سنی ایفایه چالیشکمر ! . ایشته تکالیف شرعیه قاعده بودر . « قوی » عزیمت وتشدید دائره سنده ایفای تکالیف شرعیه به مقتدر بولندجه آکا مرتبه تخفیف ایله عمله رخصت ویریلهمز . زیرا بوصورت بالاخره بیان ایده جکمر اوزره دین ایله تلاعب دیمکدر . کذلک « ضعیفه » ده اقویا مرتبه سنده صعود ایله عزیمت وتشدید دائره سنده عامل اولسی امر ایدیلهمز . فقط کندیسی تکلف ایدوبده تکالیف مشدده نی ایفایلمک ایسترایسه وجه شرعی بولمندیقی تقدیرده آکاده ممانعت اولماز . شو ایضا حادتن اکلاشیله جفی اوزره ، تخفیف ایله تشدید مرتبه لری دائره شریعتده ترتیب وجوبی اوزرینه مرتبدر . بعضلرک توهم ایتدکلری کبی ترتیب تخییری اوزرینه دکل .

مابعدی وار انقره استیناف دریشی

عمر لطفی

## صدیق فکر

### مادیونک شهباتیه آنلرک بطلانی

ایشته بو نظریه حقدده علمک ویردیکی حکم . ذاتاً بالفرض بو نظریه تسلیم ایدلسه بیله ینه خالقه احتیاجدن وارسته قالمق قابل اوله ماز . زیرا اوزمان دینورکه : یک اعلا ، یابو حیوانات بحریه نی کیم وجوده کتیردی ؟

هیات ! خالقک موجودتی مسئله سی او یله ردوقبولیه اوغراشیله جق مسائل مشکوکه صره سنده دکادر . زیرا بو مسئله بدیهیات عقلیه نیک اک باشلوجه لرندندر . هم بو بداهتک انکاری کتب طیبه ده جنون فصلنده ذکر ایدلمک ایجاب ایدر . چونکه جنونک انواعی هانده ناقابل تعداد دینه جک درجه ده چوقدر . انکار صانع مسئله سنک علمادن بر قسمک عقولنه عارض اوله او هامدن باشقه برسیدن نشئت ایتدیکنه دلیل حسی آرانیلیرسه اونلرک بو جحد وانکاری متعاقب ، کویا علمه استناداً ایراد ایتدکلری خرافات وخیالاتدرکه بر قسمی یوقاریده نقل ایتدک .

مادیونک اک ایلری کانییه بو مسئله اوزرینه مباحثیه کیریشه جک اولورسه کز کورورسکزرکه مباحث سائر حقدده سرد مطالعات ایتدیکی زمان خارجه چیقماق ایستدیکی اصول وقواعد ثابت علمی کلیاً اونوتورده او یله صاحجه صیان سوزلر سویلمه به باشلارکه مکتب چوققلری بیله سویلمکدن صیقیلیر .

ذاتاً مسئله عارضی یعنی عقله صوکرده دن خطور ایدن خواطردن اولماسه یدی نتایجی سخافت وخفت رأیک بو درکه سینه اغزدی . بو سوزیمزک صحتنی ینه اونلرک سوزلریله تأیید ایتهمزی ایسترسه کز سزہ

ظاهر بینان اوایی مرتبه آره سنده تناقض کوره رک دوچار اختلاف اولدیلر . نفس الامرده ایسه نه اختلاف واردر ، نه ده تناقض . زیرا مجموع شریعت ، باعتبار الاصل یا امره ، یا نهیه رجوع ایدر . اولجده سویله دیکمز اوزره کرک امر کرک نهی « تخفیف وتشدید » مرتبه لری اوزرینه حد ذاتلرنده ، ایکشمر قسمه منقسم اولورلر : « امر خفیف ، امر شدید .. نهی خفیف ، نهی شدید » . بودرت قسمدن صوکره « مباح » قسمی کلیرکه ، طرفینی مستویدر . یعنی ، بر فعل مباح ، نیت صالحه ایله ایشلیرسه « مندوب » اولور [۱] نیت فاسده ایله ایشلیرسه « مکروه » اولور . ایشته بوبش قسم ، شریعتک مجموعیدر .

کله لم ایضاحنه : بعض علما « امر مطلق » ی « وجوب جازم » ه حمل ایتدیلر . یعنی امر مطلقده اصل اولان وجوبدر ، اتباعی جزماً وقطماً واجبدر ، دیدیلر . که بوصورت تشدید تضمین ایدر .

دیگر بعضیلری ده : امر مطلق [۲] « ندب » ه محمولدر ؛ اتباعی مندوب ، ایفاسنه ترغیب مقتضیدر ، دیدیلر . که بوصورتده ده تخفیفی متضمندر .

کذلک ، نهی مطلق [۳] ده ، بعض علما طرفندن تحریمه ، دیگر بعضلری طرفندن کراهته حمل اولندی ، که بوصورتلرکده اولکیسی تشدید ، ایکنجیسی تخفیفی متضمندر . افراد امت میاننده ایسه ، هرایکی مرتبه نیک رجال مخصوصه سی واردر . تکالیف شرعیه نی ایفایه حین مباشرت لرنده جسم وایمانلرینک ضعف وقوته کوره اوایی مرتبه نیک بریله عامل اولورلر .

جسماً وایماناً قوی ومتحمل اولانلر ، کرک نفس شریعتده صراحة وارد اولان وکرک تابعی بولندقلری مذهبه برابر مذاهب سائرجه قواعد اصلیه شریعتدن استنباط اولنان اوامر نواهینک اک شدیدیه مکلف طوتیلورلر . مرتبه ایمان ایله قوه جسمانیجه ضعیف بولنانلر ایسه کذلک اصل شریعتده نص صریح ایله وارد اولان وکندی مذهبلیله دیگر مذاهب ائمه سی طرفلرندن اصول شریعتدن استخراج ایدیلن اقسام اوامر ونواهینک مراتب خفیفه سیله مکلف اولورلر .

نته کیم جناب خلاق رحیم ، بومعنایه اشارتله ، خطاب عام اوله رق « فاتقوا الله ما استطعتم » فرماتی ، بی کریمی ده « اذا امرتکم بامرفأتوا منه ما استطعتم » امرینی اصدار بیوردیلر .

[۱] « مندوب » ایشلرکی ترک نه راجح وسننم . ثبات اولان امر مباح .. ایفاسی عدم ایفاسنه مرجع اولان امر مطلق .

[۲] « امر مطلق » امر مقیدک ضدی . امر مقیده عموم ایله خصوصه تکرار ایله مره واحده به دلالت ایده جک قرائن بولنور . امر مطلقده او قرائن یوقدر .

[۳] « نهی مطلق » زماناً ، مکاناً ، حالاً نوقیو ، تقییدی ، تخصیصی متضمن اولیان نهیدر . موجبی نهی ایتدیکی شیئی ابدیاً ترک ایتمکدر .

کائناتک نه صورتله بلا صانع یارادلیغنه دائر اولنلر طرفندن سردایدیلن فرضیه‌لری سویلیه‌یم‌ده کوزلجه دیکه‌ییکز . زیرا اوزمان نظرک‌کرده تظاهر ایده‌جکدرکه مسئله‌نک اساسی یاسائقه جنتدن ، یاخود شدتلی بر صیقتیدن باشقه بر شی دکلدر :

قدمای فلاسفه‌دن بعضیلری جمادات ، نباتات ، حیواناتدن انسانه وارنجه‌یه‌قدر بوکائناتک بوتون ذراتنده جلوه‌ساز اولان کمال ابداعک تصادف نتیجه‌سی اوله‌رق ظهور ایتدیکنه ، خلقتده اراده واختیارک دخلی اولمادیغنه ذاهب اولدیلر ؛ عصر حاضر اشراستندن بر قسمی‌ده بوفکرک مروجی کسیدیلر . شیمدی بو آدم‌لره ، بوعبدۀ تصادفه ؛ فصل اولوب‌ده موجوداتک هیچ برفاعل مختار اولمقسزین سوق تصادفه ظهور ایتدیکنی صورده‌جق اولورسه‌کز دیموقریت چیقهرق بلند‌آواز ایله دیرکه :

« انواع واشکالی بوقدر چوق ، بوقدر متخالف اولان بوتون بوکائنات ذرات اجسامک کندی‌محورلری اطرافنده دوراندن‌حصوله کلشدر . » صکره سز براز اعتدالکزی محافظه ایدرده اولنلری ذاتاً طبیعتیه وارداولان برطاقم سؤالر ایچنده براقیر ، بونظریه‌نک آلتندن چیقان اشکالاتی برربرر یوزلرینه چارپهرق دییه‌جک اولورسه‌کزکه :

بونی تصویره فصل مساع بولدیکز ؟ عقل واختیاردن ، اراده وبصیرتدن ، حس وحیاتدن مجرد اولان ( تصادف ) فصل اولمش‌ده مراکز ثابته اطرافنده دوائر مختلفه رسم ایتمکه اولان سیاراتک حرکاتی بوقدر مدققانه برنظام ایله ، برآهنک ایله تنظیمه مقتدر اولمش ؟ فصل اولمش‌ده او ( تصادف ) اعدادوانواع اعتباریه نامتناهی دینه‌جک درجه‌یه واران حیواناتی دهشتفرمای عقول اولان بوابداع ایله میدانه کتیره‌بیلمش ؟ فصلی اولمش‌ده او ( تصادف ) بوتون عجائب خلقتنی احتوا ایدن ، غایه سرائر اختراعه تجلیزار اولان شو اوافق جرمیه برابر بوتون قوای کائناتی جامع بولان انسانی تکوینه مقتدر اولمش ؟

شیمدی اولنلر بوطبیعی سؤالره قارشى کال یأس وحیرت‌لرندن اولوم درجه‌لرینه کلیرلر . فقط ینه جواب ویره‌مامش اولماق ایچون دیرلرکه : برچوق دفعه‌لر تکرر ایتک شرطیه ( تصادف ) بوتون ممکناتی ایجاده مقتدردر . آرتق اولنلر بوسوزلریله یالک‌ز معقولات دائره‌سندن چیقمش ، قوانین عقل وحکمتی بالظه‌لامش اولیورلر ؛ موضوع بحثندن ده رزیلانه قاجش اولیورلر . یااودرکه قواعدحس وتعلدن غافل بولنیورلر .

برده اولنلر معبود مقدسلری اولان تصادفک دامننه صارلمازدن اول ماده‌نک کندی اوزرنده پک اوزون برمدت حرکت ایتدیکنی فرض ایدیورلر . لکن ایچلرندن هیچ بری چیقوب‌ده نه‌بوماده‌نک ، نه‌ده اونک حرکتک بدایتی بزه ایضاح ایده‌میور . عجباً بوماده ایله حرکتک ایکسی‌ده قدیم اولوب هیچ بدایتلری یوقیدر ؟ اکر اوت دیهرک اصم اولان ماده‌نک قدمنه ، حرکتک ازلیته اعتقادى عقللرینه

ملایم بولیورلرسه نه‌دن بویله انکار خالق کافته قاتلانیورلر ؟ نه‌دن کتابلرینی بریغین خرافات ایله طولدوره‌رق ، برسوری یاکلش احکام اشاعه ایدرک اجماع بشری دائره‌سندن چیقیورلرده یالک‌ز باشنه برامت تشکیل ایدیورلر ؟

اگر بونلرک غایه فلسفه‌سی ماده‌نک قدمنه ، حرکت دائمیسنک ازلیته اعتقاد ایسه عمرلرینی پک بیوده کچیرمش ، فائده‌سز یره بوتون عالمک نفرینی جلب ایتش اولیورلر . زیرا طبیعیدرکه بونلرک بوقدر یورغونلنی ، بوقدر صقینتی‌یی کوزه آدیرمه‌دن مقصدلری بوتون جهانک اذهاننده یرلشمش اولان عقیده توحیدن ده‌ا‌عالی برعقیده صاحبی اولدقلرینی کوسترمکدن باشقه برشی دکل ایدی ؛ یعنی حکمت وفلسفه‌ده‌کی موقع بلند ومستثالریله متناسب بر اعتقاده ظفریاب اولمق ایسته‌یورلردی . لکن ایش م‌مکوس نتیجه ویردی . بوفیلسوفلرده هر طرفدن جهالتله محاط برمحیط ایچنده قاهره‌رق قابا‌قابا صورتلره طاب‌نقده اولان وحشیلرک بولندقلری ک‌یوم‌دن ده‌ا بدترینه دوشدیلر . زیرا موجوداتک اصلی کائناتی بونظام معجز ایله ابداع ایدن غیر مادی برحیات کلیه‌در دین‌آدم ایله اواصلک بصیرندن ، حیاتدن عاری اصم برماده‌دن ونظام وضابطی اولمایان برحرکتدن عبارت اولدیغنه قائل اولان آدم آره‌سنده چوق فرق واردر .

یازیق شو فیلسوفلرک هدر اولان بونجه مساعیلرینه ؛ یازیق اولنلرک شئامت‌طالعلرینه ؛ زوالیلرکوبکلری چاتلا‌نجه‌یه قدرچالیشوب چابالادقدن صوکره طوبی طوبی برنظریه میدانه قویدیلرکه خدا بیلیر پارلاق برطاقم الفاظ کسوم‌سینه بررونمسه‌یدی‌ده اولدینی کبی کورونسه‌یدی جنونک ، بین بوزوقلغنک الک برنجی اعراضندن عد اولنوردی .

سزه صورسه‌لرکه : عقله ، حس وادراکه طبان طبانۀ مخالف اولان ، بطلان وفسادی انسان ایچون هرکونکی افعالیله ، مشاهداتیه ثابت بولسان ، الحاصل الک اهمیتی جهتی معنی وحقیقتدن کلیاً عاری برلفظ موهومدن استمداد این ، عقل بشره قارشى الک غلیظ ، الک آغیر برحقارت ، برشتم مقامنده تلقی اولنمق لازم کلن نظریه هانکی نظریه‌در ؟

درحال ، بوصوردیغک‌ز نظریه هیچ شبهه‌سز کائناتک تصادف نتیجه‌سی اوله‌رق خلقتی نظریه‌سیدر ، جوانی ویرمیلیک‌ز !

امان یاربى ! بومفلسفین حضراتنک ، نظریه‌لری ایچون الک قوتلی برمدار اولمسی ایجاب ایدن ، غایت‌مهم برشیدن غافل بولندقلری خاطرلرینه‌کلیورمی ؟ ماده‌نک حد ذاتنده نه اولدیغنی بزه سویلسه‌لرآ . بیلمیورلرمی‌که علوم طبیعیه ماده‌نک کنه‌نی ادراک‌خصوصنده من‌القدیم مقام عجزده توقف ایده‌کلشدر ؟ عجباً حالا کوش اطلاع‌لرینه واصل اولمیدی‌که‌دیموقریتک ، ماده‌برطاقم ذرات رقیقه‌دن متکوندر ، نظریه‌سنی علم فرضیات ظنیه‌دن باشقه بر صورتده قبول ایتیور ؟ علمک علمانک بو مسئله معضلک حضورنده‌کی حیرت‌لری کنیدیلرنجه آلآن مجهولیدر ؟ آرتق ماده‌نک ماهیتی ، کنه‌ی شیمدی‌یه قدرمجهول اولدینی حالده‌اونک

ایدنلری غباوتله اتهام ایدیورلر . اونلر بوعضو بزه ( تصادفاً ) ویرلش بناء علیه بزده طبیعتک، قوتنک مساعد اولدینی قدر اوعضودن استفاده ایتکده یز ، دیورلر . بزم ایچون بویله بر قوم ایله مناقشه کلفتی اختیار ایتک عبدر . چونکه اونلر بوفکرلرنده آله بیلدیکنه مصر اولدقلری کبی عللده احترام واجلاله اک زیاده شایان اولان حقایق بیله منکردرلر .

ای قاره ، بویله بر قومدن نه بکلسک که مرثیات مختلفه یی مرایای منوره درونه عکس ایتدرمک ایچون حاوی اولدینی مختلف طبقاتی ، متنوع مایعاتی ، صوک درجه ده رقیق اولان اجزاسی عقللره حیرت ویره جک بر نظام ایله تصنیع ایدلش اولان عضو بصر کبی بر بدیهه نظر پیرایه قارش بیله دیل اوزاتمدن اوطانمورلر ؟

محمد فرید وجدی

مترجمی : محمد عاکف

## تجلیات

### یادماضی

- مابعد -

شوکت افندی قبودن ایجری کیردی . جامعک قبله جهتندن جنوب شرقیسنده واقع کتبخانهک اوکنده اول وقت تعطیل درسی اوقوتدینی محله طوغری کتمک اوزره حریم جامعی ایکی مثلثه تقسیم ایدر صورتده یواش یواش خطوه انداز اولدینی کورونجه بنده ناکهانی بروجوشوق غلیانه کلدی . استاذک حلقه تدریسده بولنمق اوتنه دبری مطلب اقصام ایدیسده اوکون ایچون بالخصیص اویله بر نیتیم اولدینی حالده همان بولندیم یردن سکر دوب مشارالیه دهاموقع تدریسه واصل اوله دن داخل خلقه اوله رق دیگر شرکای کرامله برلکده کندوسنی قائماً استقبال ایتدم . او فرید عصرک، اولجه عظمای فضیلتک محفل عرفاننده زانوزده استفاضه اولدیم شرفک مبدئی بویوم مسعودک صباح الخیری ایدی .

استاذافخیمک طرز تدریسی شویله ایدی : اولامتن اوقودر ، صکره شرحه کجر ، دهاصکره التزام ایلدیکی حاشیه یی حرفیاً کوستردیکی صره ده دیگر محشین وشراحک مطالعات واعتراضاتی دخی تقریر ایدوب نهایت موضوع بحثی تفصیلات ومحاکماتیه حل وتشریح ایدردی غایت واضح وسلیس اولان تقریرندن عقول ثلاثه اصحابی درجه درجه مستفید اولورلر ایدی . مستفید اولیانلر حقنده :

«واهب الادراک مزداد ایلسون اذعانکی»

دیمکدن بشقه بر سوز بولنه ماز ایدی .

اثناء تقریرده مرحوم بالمناصبه نیجه درر قواعد وفوائد نثار ایلردی هله غرائب علوم وفنونه دائر بر مسئله یی تقریره صدد بحث اوافاضل

قدیمی ، ازلیتی حقنده کی بوقدر واهی مغالطه لر ، بوقدر کولونج سفسطه لر نره دن کلیور ؟

بو نظریه نک تسلیمی عقله کوره مالایطاق اولمقه برابر بوتون عوالمده عرض جمال ایدن شو ابداع جمیلی تصادفه عطف ایتککمز فرض اولنسه بیله اوزمان هانکی فکره کلزکه نه دن کثاتدن ولو بر قسمی اولسون عمومده تجلی ایدن آهنگ وجمالدن بیوایه قالمه مش ؟ بالعکس انسانک علم وفکری ارتدقه حیرت وتعجی ده او نسبتده آرتیورده اولجه بر حکمتی محتوی اولمدینی ظن ایتدیکی اشیانک اسرارینی آکلامایه باشلیور . استاذ شهیر (هرشل) دیورکه :

«علمک محیطی توسع ایتدکه قدرتنه پایان اولیان برخالق ازلینک وجودی حقنده کی براهین قویه ده اونستده آرتیور بوکون علم الارض علماسی ، ریاضیون ، طبیعیون ، فلکیون همدست وفاق اولمشلر ، بنیان علمی اعلایه ، تحکیمه چالیشیورلر . بو بنیان ایسه احدیت کزین اولان ذات کبری انک بنیان عظمتیدر .»

علمه ، عقل وادارکه یمین ایدرم که تصادفک بوتون بوابداعه مصدر اولدینی ، همده بویله الکحقیر بر جزئنه وارنجهیه قدر بوتون اجزای فردک حکمتسزلک شواهددن منز بولندینی تصور ایتک انسان ایچون محالدر . بوقدرت مدهشهی ، بو حکمت غیر متاهی یی تصادفه اسناده عقل ایچون مساغ اولدینی صورتده اکر قالقوب دیسه مک :

اوت ، دیموقریتک شو نظریه سی اونک علمندن ، حکمتندن نشئت ایتهمشدر ؛ بلکه ( تصادفاً ) قلمی الله آلمش ؛ روزکارک ( تصادفاً ) کندیسنه طوغری سوق ایتمش اولدینی کاغذک اوزرینه بو نظریه یی ( تصادفاً ) یازمش ؛ صوکره شاگردلری ( تصادفاً ) اوقویه رق نشرو تأییدینه ( تصادفاً ) چاپشمشلر ؛ بوصورتله خواص وعوامک نفرتی ( تصادفاً ) جلب ایتمشلر .... اوت چونکه دیموقریتک نظریه سی صنعتده کی حکمت ، اداسنده کی مهارت اعتباریله ینه کندیسنک مالک اولدینی عضو بصرندن ده شایان حیرت دکلدر . استاذ شهیر ( اولن ) کره عینی فسیولوژی نقطه نظرندن غایت مدققانه توصیف ایتدکن صوکره دیورکه :

« بونکه برابر ملحدلر کوزده بتون کثات سائر کبی بر تصادف محض ، بر اتفاق مجرد تیجه سندن باشقه برشی دکلدر ، دیمکدن چکمیورلر . چونکه اونلر بوعضوده شایان التفات بر خارق العاده ک کوره میورلر ، عینک ترکینده بر حکمت بوله میورلر ! بالعکس خلقتلرنده کی نقصاندن تکوینلرنده کی عدم مکملیتدن طولانی متالم اولمق لازم که جکی وهمنده بولنیورلر ! چونکه ، مثلاً قارا کلقدده برشی کوره مدکلری کبی دیوارک آرقه سنده کی برجسمی ، قر واجرام سائر علویه کبی مرثیات بعیده یی تمیزه مقتدر اوله میورلر مش . بوندن طولانی عضو بصرک قصداً تکوین ایدلش اولیوب بلکه چوللرده کورولن قوم تپه لری کبی ( تصادفاً ، اتفاقاً ) حصوله کلدیکنی یوکسک سسله سویلیورلر .

بوندن باشقه عضو بصرک رؤیت ایچون ویرلش اولدینی ادعا